

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

LKR.410.028.01.2015
P/15/073

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/073 – Badania prenatalne w Polsce ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Małgorzata Korusiewicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 97843 z 2 października 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia, ul. Ciemna 6, 31-053 Kraków, dalej MOW NFZ
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Fryźlewicz-Chrapisińska p.o. Dyrektora

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² działalność MOW NFZ w zakresie: udostępniania informacji o programie badań prenatalnych, zapewnienia dostępu do tych badań, wyboru świadczeniodawców oraz monitorowania realizacji zakontraktowanych świadczeń.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Na stronach internetowych MOW NFZ zamieszczone były szczegółowe informacje o warunkach udziału w programie badań prenatalnych. Każda zainteresowana kobieta mogła sprawdzić w jakiej sytuacji i gdzie takie badania można wykonać.

Opierając się na wynikach analizy dostępności do programu badań prenatalnych przy planowaniu postępowania konkursowego w 2014 r. dotychczasowy obszar kontraktowania (całe województwo) podzielono na pięć subregionów, dla których przeprowadzono osobne konkursy. W efekcie na terenie Małopolski zwiększyła się liczba podmiotów wykonujących świadczenia zdrowotne w ramach programu badań prenatalnych oraz liczba miejsc wykonywania tych świadczeń. Ponadto w kontrolowanym okresie systematycznie zwiększano wartość środków zaplanowanych przez MOW NFZ na realizację programu.

Wskazane działania zwiększyły dostępność do badań prenatalnych. Odsetek kobiet, u których wykonano badania prenatalne wzrósł z 4,69% w 2012 r. do 14,03% w pierwszym półroczu 2015 r.

Świadczeniodawcy udzielający świadczeń w ramach programu badań prenatalnych wyłonieni w wyniku postępowań konkursowych w 2010 r. oraz 2014 r. spełniali wymogi określone dla realizatorów ww. programu.

Realizacja umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej była monitorowana m.in. w oparciu o obowiązującą w MOW NFZ procedurę wewnętrzną, zgodnie z którą raz w roku analizowano poziom wykonania zawartych umów. Ponadto każda zmiana wartości umowy była poprzedzona analizą jej realizacji.

¹ Kontrolą objęto lata 2012-2015 (I półrocze).

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rozpowszechnianie informacji o możliwości wykonania badań prenatalnych

Opis stanu faktycznego

Na stronie internetowej MOW NFZ, w zakładce Strona dla Pacjentów, dostępne były informacje o programie badań prenatalnych realizowanym na terenie województwa małopolskiego. Oprócz warunków, których spełnienie uprawniało do udziału w programie wskazano również dane kontaktowe podmiotów wykonujących badania prenatalne. Ponadto MOW NFZ zamieszczał w lokalnej gazecie bezpłatny dodatek „Informator Pacjenta: gdzie się leczyć” z wykazem świadczeniodawców w Małopolsce ze wszystkich rodzajów świadczeń oraz dystrybuował ulotki oraz materiały informacyjne na temat programu i miejsc udzielania świadczeń, w trakcie m.in. dni otwartych MOW NFZ, Białych Niedzieli w Szczawnicy oraz w mobilnych punktach ZIP³.

Przedstawiciele MOW NFZ:

- informowali o programie badań prenatalnych: warunkach jego realizacji, finansowaniu oraz dostępności do badań przy okazji uczestnictwa w spotkaniach dotyczących szeroko pojętej profilaktyki (np. konferencja zorganizowana 21 września 2015 r. przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego);
- brali udział w posiedzeniach Komisji Zdrowia UMK. Tematem tych posiedzeń nigdy nie był program badań prenatalnych.

(dowód: akta kontroli str. 4-8, 24-25, 45)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność MOW NFZ w zakresie upowszechniania informacji o możliwości wykonania badań prenatalnych.

2. Dostęp do badań prenatalnych

W kontrolowanym okresie opieką w ramach Ambulatoryjnej Opieki Specjalistycznej (AOS) w zakresie ginekologii i położnictwa na terenie Małopolski objęto 123 111 kobiet. Badania prenatalne wykonano u 10 612 pacjentek, w tym u 6 951 korzystających z opieki medycznej w ramach AOS.

Liczba kobiet poddających się badaniom prenatalnym wzrastała w następujący sposób:

- w 2012 r. 1588 (4,69% pacjentek korzystających ze świadczeń w poradni ginekologiczno-położniczej), w tym 480 skierowanych z gabinetów prywatnych;
- w 2013 r., 2383 (7,04%), w tym 688 skierowanych z gabinetów prywatnych;
- w 2014 r. 3655 (10,72%), w tym 1230 skierowanych z gabinetów prywatnych;
- w pierwszym półroczu 2015 r. 2986 (14,03%) w tym 1263 skierowanych z gabinetów prywatnych.

W latach 2012-2015 (I półrocze) program badań prenatalnych na terenie Małopolski realizowało:

- do 30 czerwca 2014 r. czterech świadczeniodawców⁴,
- od 1 lipca 2014 r. pięciu,
- od 1 września 2014 r. sześciu w ośmiu miejscach udzielania świadczeń.

(dowód: akta kontroli str. 3, 44)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

³ Zintegrowany Informator Pacjenta.

⁴ Świadczeniodawcy zostali wyłonieni w wyniku postępowania konkursowego przeprowadzonego w 2010 r. Umowy na okres 1.01.2011 r. – 31.03.2013 r. MOW NFZ podpisał z pięcioma świadczeniodawcami, ale jeden z nich w 2011 r. nie udzielał świadczeń i w związku z tym zgodnie z § 32 ust. 3 Załącznika do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 maja 2008 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 81 poz. 484), zwanego dalej OWU, jego umowa uległa rozwiązaniu z dniem 28.02.2012 r.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zakresie zapewnienia dostępu do badań prenatalnych.

3. Planowanie zakupu świadczeń oraz wybór świadczeniodawców w zakresie programu badań prenatalnych

Opis stanu faktycznego

1. Podstawowym kryterium planowania świadczeń zdrowotnych w ramach tego programu było tzw. rzeczywiste wykonanie świadczeń przez dotychczasowych realizatorów (liczba i wartość zrealizowanych świadczeń). W wyniku analizy dostępności do programu badań prenatalnych zaplanowano zawarcie większej liczby umów. Realizacji tego założenia miała sprzyjać zmiana obszaru kontraktowania z województwa na 5 grup powiatów, umożliwiającą składanie ofert i zawarcie umowy z MOW NFZ również podmiotom zlokalizowanym poza Krakowem. W 2014 r. liczba miejsc udzielania świadczeń zwiększyła się z 4 do 8 miejsc. Nie udało się wyłonić świadczeniodawców z obszaru subregionu sądeckiego (brak oferentów).

Ponadto z uwagi na priorytet „poprawa jakości i skuteczności opieki zdrowotnej nad matką, noworodkiem i dzieckiem do lat 3⁵” następowało coroczne zwiększenie dostępności do badań prenatalnych poprzez systematyczne zwiększanie finansowania (wartość umów od kwoty od 1 262 508,00 zł w 2012 r. do 2 559 086,20 zł w 2014 r. – dane z systemu ofum). Obecnie wartość umów w zakresie programu badań prenatalnych (po zmianie wartości umów po zakończeniu III kwartału z uwagi na przekroczenie limitów) wynosi 3 825 050,70 zł.

Podstawą zwiększania wydatków na badania prenatalne był również fakt, że w Małopolsce nakłady na te badania na 10 tys. kobiet znacznie odbiegają od średniej krajowej (2013 r. Małopolska – 7 500,00 zł przy średniej krajowej 19 200,00 zł).

Jak wyjaśniła p.o. Dyrektora MOW NFZ za stałym zwiększeniem nakładów na realizację programu badań prenatalnych *przemawia również obserwowana dynamika wzrostu wykonania, wynikająca z rosnącej świadomości kobiet, jak i przesuwania macierzyństwa na późniejszy wiek i stosowania coraz częściej technik wspomaganie rozrodczości, a także zmienione (...) obszary kontraktowania zwiększające dostępność do przedmiotowych świadczeń na całym obszarze województwa małopolskiego (wcześniejszy obszar kumulował realizatorów świadczeń prawie w 100% na terenie m. Krakowa).*

Ponadto z uwagi na brak w Małopolsce konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie perinatologii, MOW NFZ – corocznie w okresie poprzedzającym przygotowanie założeń do planu zakupu świadczeń na kolejny okres rozliczeniowy – zwracał się z prośbą o przedstawienie uwag do konsultantów wojewódzkich w dziedzinach: ginekologii i położnictwa, genetyki klinicznej, epidemiologii.

Konsultant Wojewódzki województwa małopolskiego w dziedzinie genetyki klinicznej zwrócił uwagę na *narastające z każdym rokiem zainteresowanie pacjentów poradnictwem genetycznym, diagnostyką prenatalną oraz nowoczesnymi metodami diagnostyki molekularnej. (...) Należałoby zwrócić uwagę czy jednostki laboratoryjne posiadają odpowiednie zabezpieczenie w sensie personalnym (...). Brak kontroli w tym zakresie może prowadzić do powstawania sytuacji, w których udzielane świadczenia czy porady mogą odbiegać swoim standardem od ogólnie przyjętych zasad w zakresie poradnictwa genetycznego i diagnostyki prenatalnej (...).*

(dowód: akta kontroli str. 23-27, 113-114)

2. Od 1 stycznia 2012 r. do 30 września 2015 r. do Działu Skarg i Wniosków MOW NFZ nie wpłynęły żadne skargi ani wnioski dotyczące utrudnionego dostępu do badań prenatalnych lub braku możliwości skorzystania z nich z uwagi na brak refundacji z MOW NFZ.

(dowód: akta kontroli str. 3)

3. W okresie objętym kontrolą MOW NFZ przeprowadził jedno kontraktowanie świadczeń w rodzaju profilaktyczne programy zdrowotne (PRO) w zakresie badania prenatalne. Konkurs ogłoszony został w marcu 2014 r. Podstawą kontraktowania był „plan zakupu świadczeń w rodzaju PRO w trybie konkursu ofert na okres od 1 lipca do 31 grudnia 2014 r.”

⁵ Priorytet określony w §1 pkt 9 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 sierpnia 2009 r. w sprawie priorytetów zdrowotnych (Dz.U. Nr 137, poz. 1126).

Na postępowania w rodzaju PRO zaplanowano 5 653 112,35 zł, w tym na program badań prenatalnych 1 282 160,00 zł (22,7%).

(dowód: akta kontroli str. 3, 46-49)

W ww. planie zakupu świadczeń wyznaczono pięć obszarów kontraktowania obejmujących całą Małopolskę, tj.:

- miasto Kraków, powiaty: wielicki, proszowicki, myślenicki, miechowski, krakowski, bocheński; liczba jednostek rozliczeniowych – 75 260, kwota postępowania – 827 860,00 zł;
- miasto Tarnów, powiaty: tarnowski, dąbrowski, brzeski; liczba jednostek rozliczeniowych – 11 800, kwota postępowania – 129 800,00 zł;
- powiaty: chrzanowski, wadowicki, oświęcimski, olkuski; liczba jednostek rozliczeniowych – 11 800, kwota postępowania – 129 800,00 zł;
- miasto Nowy Sącz, powiaty: nowosądecki, limanowski, gorlicki; liczba jednostek rozliczeniowych – 11 800, kwota postępowania – 129 800,00 zł;
- powiaty: tatrzański, suski, nowotarski; liczba jednostek rozliczeniowych – 5 900, kwota postępowania – 64 900,00 zł.

Obszary kontraktowania obejmowały, zgodnie z sugestią Centrali NFZ, grupy powiatów. W poprzednim konkursie (w 2010 r.⁶) obszar kontraktowania obejmował całe województwo małopolskie.

Cena oczekiwana jednostki rozliczeniowej w 2014 r., oraz cena maksymalna MOW NFZ w 2013 r., wynosiła 11,00 zł i była o 1,03 zł wyższa od ceny ogólnopolskiej w 2013 r.

W materiałach dokumentujących etap negocjacji z oferentem nie stwierdzono żadnych dokumentów wskazujących, że świadczeniodawcy wskazywali konieczność wyodrębnienia wagi punktowej świadczeń w przypadku ciężych mnogich.

(dowód: akta kontroli str. 9,12)

4. Podstawą udzielania świadczeń zdrowotnych w zakresie badań prenatalnych były umowy zawarte ze świadczeniodawcami wyłonionymi po przeprowadzeniu postępowania w trybie konkursu ofert przewidzianym w Dziale VI ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁷.

Prezes NFZ przychylił się do wniosku MOW NFZ i wyraził zgodę na zawarcie umów w rodzaju PRO na czas dłuższy niż 3 lata tj. do 31 grudnia 2018 r. W uzasadnieniu MOW NFZ podniósł, że zagwarantuje to świadczeniobiorcom ciągłość opieki profilaktycznej oraz zoptymalizuje koszty postępowań konkursowych.

(dowód: akta kontroli str. 9)

5. Wszystkie oferty złożone w 2014 r. zostały ocenione przy pomocy systemu informatycznego⁸ wspomagającego prace komisji, zgodnie z kryteriami oceny ofert zawartymi w zarządzeniu nr 3/2014/DSOZ Prezesa NFZ⁹, tj. oceniano ciągłość, kompleksowość, dostępność, jakość udzielanych świadczeń oraz cenę oferowanych świadczeń. W oparciu o algorytm zawarty w zarządzeniu w sprawie kryteriów ocen, system przydzielił ofertom odpowiednią liczbę punktów, która stanowiła o pozycji wyjściowej oferty w tzw. rankingu otwarcia.

W toku postępowania komisja konkursowa, powołana zarządzeniem Dyrektora MOW NFZ, przeprowadziła kontrole u wszystkich oferentów, w trakcie których sprawdzono zgodność danych wykazanych w ofercie ze stanem faktycznym w zakresie kwalifikacji personelu, wyposażenia w niezbędny sprzęt, warunków higieniczno-sanitarnych pomieszczeń niezbędnych do wykonywania świadczeń opieki zdrowotnej oraz dostępności miejsca udzielania świadczeń dla osób niepełnosprawnych.

⁶ W wyniku postępowania konkursowego z 2010 r. zawarto umowy z pięcioma świadczeniodawcami na okres od 1.01.2011 r. do 31.12.2013 r.

⁷ Dz.U. z 2015 r. poz. 581 ze zm., zwana dalej *ustawą o świadczeniach*.

⁸ Procedura konkursu ofert lub rokowań prowadzonych na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wersja 5.10.

⁹ Zarządzenie z dnia 23 stycznia 2014 r. w sprawie określenia kryteriów oceny ofert w postępowaniu w sprawie zawarcia umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, zwane dalej *zarządzeniem w sprawie kryteriów ocen*.

Po zakończeniu kontroli oraz przeprowadzeniu negocjacji z oferentami komisja dokonała wyboru oferentów w kolejności zgodnej z pozycją uzyskaną w tzw. rankingu końcowym, do wyczerpania łącznej liczby planowanych do zakupu świadczeń lub wartości zamówienia określonych w ogłoszeniu.

Wszyscy wybrani oferenci¹⁰ spełniali wymogi dla realizatorów programu badań prenatalnych w zakresie: kwalifikacji wykazanego personelu oraz wymaganego sprzętu i aparatury medycznej określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu programów zdrowotnych¹¹ oraz w Zarządzeniu Nr 81/2013/DSOZ Prezesa NFZ z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju profilaktyczne programy zdrowotne.

(dowód: akta kontroli str. 9-16, 20, 123-124)

6. W ramach kontraktowania świadczeń w zakresie badań prenatalnych w 2014 r. wpłynął jeden protest na czynności komisji konkursowej i pięć odwołań od rozstrzygnięcia postępowania. Zarówno protest, jak i wszystkie odwołania¹² zostały oddalone, ponieważ zdaniem Dyrektora MOW NFZ nie doszło do naruszenia interesu prawnego odwołującego.

(dowód: akta kontroli str. 21-22)

7. W ramach kontraktowania świadczeń w rodzaju PRO w zakresie badań prenatalnych w marcu 2014 r. MOW NFZ ogłosił pięć postępowań konkursowych¹³ (po jednym postępowaniu dla każdego obszaru kontraktowania).

Na konkurs ofert na obszarze powiatów: nowosądeckiego, limanowskiego, gorlickiego i miasta Nowego Sącza nie wpłynęła żadna oferta i zgodnie z art. 150 ust.1 pkt 1 ustawy o świadczeniach Dyrektor MOW NFZ unieważnił postępowanie.

Z uwagi na zmniejszoną liczbę świadczeniodawców na terenie subregionu krakowskiego (w tym w mieście Krakowie), niewyłonienie realizatorów programu na terenie subregionu sądeckiego oraz brak informacji dotyczących zamiaru realizowania świadczeń programu badań prenatalnych na Sądecczyźnie, w II półroczu 2014 r.¹⁴ Dyrektor MOW NFZ ogłosił kolejny konkurs ofert na obszarze powiatów: bocheńskiego, krakowskiego, miechowskiego, myślenickiego, proszowickiego, wielickiego i miasta Krakowa.

W ww. sześciu konkursach złożonych zostało 16 ofert. W części jawnej postępowań odrzucono 4 oferty niespełniające warunków wymaganych przepisami prawa i określonych przez Prezesa NFZ. Przyczynami odrzucenia były: brak wymaganej specjalizacji jednego z lekarzy wykazanych w ofercie (3 oferty), brak ważnego certyfikatu sekcji USG PTG dla jednego z lekarzy wykazanych w ofercie (1 oferta).

W wyniku konkursów wybrano 6 świadczeniodawców realizujących świadczenia w 8 miejscach:

a) okres obowiązywania umów: 1 lipca 2014 r. – 31 grudnia 2018 r.

- Włodzimierz Sidor, Agnieszka Nawara-Baran Volumed Gabinet diagnostyczno-zabiegowy Sucha Beskidzka ul. Mickiewicza 56;
- Centrum Zdrowia Tuchów Sp. z o.o. Poradnia Ginekologiczno-Położnicza w Tuchowie ul. Szpitalna 1;
- Bogdan Zalewski Poradnia Ginekologiczno-Położnicza Kęty, ul. Legionów 28;
- Bogdan Zalewski Poradnia Ginekologiczno-Położnicza Kraków Nowa Huta ul. Rozrywka 24a;

¹⁰ Oferenci wybrani w konkursach przeprowadzonych w 2010 r. i w 2014 r.

¹¹ Dz.U. z 2013 r., poz. 1505, ze zm.

¹² Decyzje Dyrektora MOW NFZ: Nr 17/PRO/2014, Nr 58/PRO/2014, Nr 61/PRO/2014, Nr 62/PRO/2014, Nr 162/PRO/2014

¹³ Zarządzenie Nr 576/14 Dyrektora MOW NFZ z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ogłoszenia postępowań w sprawie zawarcia umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej prowadzonych w trybie konkursu ofert na rok 2014 i lata następne w rodzaju profilaktyczne programy zdrowotne.

¹⁴ Zarządzenie Nr 754/14 Dyrektora MOW NFZ z dnia 31 lipca 2014 r. w sprawie ogłoszenia postępowania w sprawie zawarcia umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej prowadzonego w trybie konkursu ofert na rok 2014 i lata następne w rodzaju profilaktyczne programy zdrowotne w zakresie program badań prenatalnych na obszarze: bocheński (1201), krakowski (1206), miechowski (1208), myślenicki (1209), proszowicki (1214), wielicki (1219), m. Kraków (1261).

- SPZOZ Szpital Uniwersytecki Poradnia Ginekologiczno-Położnicza i Patologii Ciąży Kraków, ul. Kopernika 23;

b) okres obowiązywania umów: 1 września 2014 r. – 31 grudnia 2018 r.

- Włodzimierz Sidor, Agnieszka Nawara-Baran Poradnia Ginekologiczno-Położnicza ul. Zdrowa 1/3 Kraków;
- Promed P. Łach, R Głowacki sj. Poradnia Ginekologiczno-Położnicza ul. Rozrywka 24a Kraków;
- Uniwersytecki Szpital Dziecięcy w Krakowie ul. Wielicka 265: Pracownia Izotopowa, Poradnia Genetyczna, Laboratorium Cytogenetyki i Genetyki Molekularnej.

Nie przeprowadzono konkursów dodatkowych w trybie art. 161b ustawy o świadczeniach.

(dowód: akta kontroli str. 3, 9-16)

8. W okresie do 30 czerwca 2014 r. badania prenatalne wykonywali świadczeniodawcy wyłonieni w postępowaniu konkursowym przeprowadzonym w II półroczu 2010 r.:

- Szpital im. L. Rydygiera w Krakowie Poradnia ginekologiczno-położnicza os. Złotej Jesieni 1;
- SPZOZ Szpital Uniwersytecki Poradnia Patologii Ciąży Kraków, ul. Kopernika 28;
- Uniwersytecki Szpital Dziecięcy w Krakowie ul. Wielicka 265: Pracownia Izotopowa, Poradnia Genetyczna, Laboratorium Cytogenetyki i Genetyki Molekularnej;
- NZOZ „Poradnia dla Kobiet” w Kętach Poradnia ginekologiczno-położnicza, ul. Legionów 28, Kęty.

Umowa z NZOZ „Superior” Poradnia ginekologiczno-położnicza ul. Łokietka 135/4U Kraków została rozwiązana z dniem 28 lutego 2012 r., ponieważ świadczeniodawca nie wykonywał świadczeń w 2011 r. (§32 ust. 3 OWU).

(dowód: akta kontroli str. 3, 17-19)

9. Z uwagi na coroczną dynamikę wzrostu wykonania świadczeń w roku poprzedzającym zawieranie umów, ujmowana w planach kwota na świadczenia w ramach programu badań prenatalnych była coraz większa. Wysokość środków planowanych i wydatkowanych przez MOW NFZ na realizację świadczeń w zakresie badań prenatalnych w poszczególnych latach wyniosła:

- 2012 r.: plan pierwotny – 948 tys. zł, plan po zmianach – 1 262,5 tys. zł, wartość świadczeń wykonanych i zapłaconych przez MOW NFZ – 1 261,4 tys. zł;
- 2013 r.: plan pierwotny – 1 201,4 tys. zł, plan po zmianach – 1 724,1 tys. zł, wartość świadczeń: wykonanych 1 724,1 tys. zł, zapłaconych przez MOW NFZ – 1 723,5 tys. zł;
- 2014 r.: plan pierwotny – 1 876,4 tys. zł, plan po zmianach – 2 554,8 tys. zł, wartość świadczeń: wykonanych 2 557,6 tys. zł, zapłaconych przez MOW NFZ – 2 533,4 tys. zł;
- 2015 r. (I półrocze): plan pierwotny – 2 735,2 tys. zł, plan po zmianach – 3 434,5 tys. zł, wartość świadczeń: wykonanych 1 990,7 tys. zł, zapłaconych przez MOW NFZ – 1 501 tys. zł;

W okresie 2012-2014 łączna wartość zapłaconych przez MOW NFZ świadczeń w zakresie badań prenatalnych wyniosła 5 518 tys. zł, co stanowiło 99,6% wartości wykonanych i 99,8% wartości zaplanowanych¹⁵ świadczeń. Do 30 czerwca 2015 r. MOW NFZ zapłacił 1 501 tys. zł, co stanowiło 75,4% wartości wykonanych świadczeń i 43,7% wartości zaplanowanych na 2015 r. świadczeń.

(dowód: akta kontroli str. 3, 43, 113-114)

10. Zgodnie z procedurą wprowadzoną przez Dyrektora MOW NFZ w 2011 r.¹⁶ raz w roku przeprowadzana jest analiza poziomu wykonania umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej. Do jej wykonania wykorzystywane są dane sprawozdawcze za miesiące

¹⁵ Plan finansowy po zmianach.

¹⁶ Procedura Nr P/3.1.1/3 wprowadzona zarządzeniem Nr 408/11 Dyrektora MOW NFZ z 26 maja 2011 r., zmieniona procedurą Nr P/3.1.1/4 wprowadzoną zarządzeniem Nr 825/14 Dyrektora MOW NFZ z 2 października 2014 r.

styczeń-czerwiec (w przypadku umów zawartych po styczniu danego roku, za miesiące od początku okresu rozliczeniowego do czerwca z zastrzeżeniem, że umowa musi być aktywna minimum 4 miesiące). Analiza realizacji umów przeprowadzana jest każdorazowo przy realizacji wniosków świadczeniodawców w sprawie zmian wartości umów dokonywanych w oparciu o OWU.

Analiza poziomu wykonania umów przez świadczeniodawców stanowiła dla MOW NFZ podstawę do zmiany wartości zawartych umów w zakresie badań prenatalnych. Po analizie poziomu wykonania umów w okresie styczeń-czerwiec 2015 r. MOW NFZ zwiększył wartość trzech umów¹⁷ w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 r. Uzasadnieniem zwiększenia wartości było ponad 100% wykonanie określonej na ten okres w umowie liczby świadczeń w zakresie badań prenatalnych. Przekroczenie limitów wynikało m.in. z konieczności wykonywania badań prenatalnych w określonym tygodniu i trymestrze ciąży nie pozwalającego na przesunięcie w czasie terminu udzielenia świadczenia zgodnie z założeniami programu, ponadto wzrasta zapotrzebowanie na tego typu badania co ma związek z rosnącą świadomością lekarzy i kobiet oraz przesuwaniem macierzyństwa na coraz późniejszy wiek.

Jako uzasadnienie proponowanego zmniejszenia wartości dwóch umów¹⁸ wskazano: wykonanie świadczeń na poziomie 4,87% (Promed) i 9,09% (Uniwersytecki Szpital Dziecięcy) oraz *z uwagi na znaczne przekroczenie limitów badań prenatalnych przez innych świadczeniodawców i uzasadnioną konieczność finansowania tych nadwykonań wskazane jest „odzyskanie” części środków finansowych, poprzez sporządzenie aneksu zmniejszającego*. W przypadku Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego zaznaczono również, że znaczne niewykonanie wynika między innymi z faktu, że jest to jedyny świadczeniodawca realizujący program badań prenatalnych wyłącznie w pionie genetycznym. Pozostali świadczeniodawcy w większości realizują badania genetyczne we własnym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 28-30,115-122,131-135)

Ponadto, jak wyjaśniła p.o. Dyrektora, *MOW NFZ na bieżąco ocenia wnioski świadczeniodawców zgłaszane przy użyciu aplikacji informatycznej o zmianę harmonogramu pracy personelu udzielającego świadczenia, akceptując prawidłowe lub odrzucając wnioski wprowadzające zmiany niezgodne z obowiązującymi przepisami. (...) Automatycznie odbywa się również weryfikacja sprawozdanych świadczeń w oparciu o Centralne Reguły Walidacji i Weryfikacji. (...) Weryfikacja nowo sprawozdanych świadczeń odbywa się codziennie a jej wyniki są publikowane na tzw. Portalu Świadczeniodawcy. Rozliczeniu przez Płatnika podlegają jedynie te świadczenia, które przeszły pomyślnie (bez błędów) procesy walidacji i weryfikacji oraz te, dla których błąd – w wyniku odwołania świadczeniodawcy od wyników weryfikacji, został zniesiony przez operatora po stronie NFZ.*

(dowód: akta kontroli str. 28-30)

11. W latach 2012-2015 z zaplanowanych trzech kontroli „prawidłowości realizacji zadań wynikających z umowy w rodzaju PRO”, pracownicy MOW NFZ przeprowadzili jedną w 2015 r.¹⁹ Jako uzasadnienie jej podjęcia, w Planie kontroli, wskazano, że *analiza sprawozdawczości wskazuje na nieprawidłowości wskazane w tematyce kontroli*. Kontrolą został objęty IV kwartał 2014 r.

W wystąpieniu pokontrolnym²⁰ pozytywnie oceniono realizację umowy pod względem m.in: kwalifikacji personelu, wyposażenia w sprzęt i aparaturę medyczną, zapewnienia dostępności w zakresie poradnictwa i badań genetycznych oraz biochemicznych. Zastrzeżenia MOW NFZ dotyczyły braków w skontrolowanej dokumentacji medycznej (jedno skierowanie nie zawierało informacji o zaawansowaniu ciąży, jedno nie zawierało

¹⁷ Centrum Zdrowia Tuchów, Bogdan Zalewski, Włodzimierz Sidor, Agnieszka Nawara-Baran Volumed.

¹⁸ Uniwersytecki Szpital Dziecięcy w Krakowie, Promed P. Łach, R Głowacki sj.

¹⁹ Doktor Bogdan Zalewski w ramach wykonywanej działalności przez Centrum Medyczne „Semedica” w Kętach; kontrolą objęto miejsca realizacji świadczeń wg umowy, tj. poradnie w Kętach i w Krakowie.

²⁰ Termin sporządzenia wystąpienia pokontrolnego był, za zgodą Dyrektora MOW NFZ, dwukrotnie przedłużany do 15 października i do 15 grudnia 2015 r. Przyczyną przedłużeń była konieczność uzyskania interpretacji Zespołu Radców Prawnych w sprawie prawidłowości kwalifikowania do udziału w programie badań prenatalnych kobiet posiadających skierowanie od lekarza prowadzącego ciążę niebędącego lekarzem ubezpieczenia zdrowotnego.

opisu nieprawidłowości potwierdzających zasadność skierowania do programu, w 15 przypadkach brakowało wyników badań potwierdzających zasadność skierowania pacjentek do programu).

Negatywnie oceniono natomiast trzy przypadki niewłaściwej kolejności udzielania świadczeń w poszczególnych etapach realizacji programu²¹ oraz przypadki niestosowania, w sprawozdawczości do MOW NFZ, kodów do oznaczenia wysokości ryzyka wystąpienia wady lub choroby płodu w badaniu przesiewowym i kodu do oznaczenia kwalifikacji do badań inwazyjnych, mimo jednoczesnego sprawozdania zabiegu amniopunkcji. Z tego tytułu MOW NFZ nałożył na świadczeniodawcę karę umowną w łącznej wysokości 9 290,65 zł.

(dowód: akta kontroli str. 50-112, 125-130)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność MOW NFZ w zakresie planowania zakupu świadczeń oraz wyboru świadczeniodawców wykonujących badania prenatalne.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²², nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, brakiem uwag do kontrolowanej działalności oraz niesformulowaniem wniosków pokontrolnych, NIK nie oczekuje odpowiedzi na niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Kraków, 21 grudnia 2015 r.

Kontroler

Małgorzata Korusiewicz
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

Dyrektor
Jolanta Stawska

²¹ Poradnia w Krakowie.

²² Dz. U. z 2015 r., poz. 1096